

Testing av gran til planting på Vestlandet

Av Jan-Ole Skage, Arne Steffenrem & Øyvind Meland Edvardsen, Skogfrøverket

Denne våren er det blitt anlagt et korttidsforsøk på Fana med hele 52 forskjellige frøpartier fra både nordiske og europeiske bestand og plantasjer. Granplantene er dyrket frem hos Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) på Hoxmark forsøksgård i Ås som ettårige pluggplanter. Mens vi venter på frøproduksjonen her vest, kan noen av disse frøpartiene bli gode alternativer til utplanting av skog. Derfor blir det de neste årene viktig å studere om vekstrytmen til partiene passer til vår lange vekstsesong med et mildt og vått vestlandsklima.

I påvente av produksjon av granfrø i frøplantasjer på Vestlandet, må vi identifisere frøkilder for import som kan erstatte de etter hvert utgående frøkildene. Frøplantasjer etablert fra øst- og mellom-europeiske bestand kan være aktuelle frøkilder. Slike plantasjer finner vi i Sverige, Danmark, Latvia, Tyskland og Frankrike. Plantasjene i for eksempel Danmark er basert på utvalg der det er lagt stor vekt på kvalitet og sunnhet.

Plantematerialet

Det eldste frøpartiet som er med i testen er bestandsfrø fra Andreasberg, Harz i Tyskland (1984), som er godt dokumentert brukt på Vestlandet, mens Walsrode fra Oberharz (1993) er en frøplantasje med kloner som har opprinnelse fra Harz over 600 m o.h. Disse to partiene sammen med muligens Hallandsleitet (1998), en kulturskog lokalt på Osterøy, blir referansepartier som de øvrige partiene blir testet mot. Frø høstet i 2015 i både Årøy og Kaupanger frøplantasjer i Sogn er også med i testen, sammen med partier fra blant annet Tingvoll på Nordmøre og Balestrand i Sogn.

Svenska Skogsplantor har bidratt med frø fra Sverige, Hviterussland, Litauen og Latvia, mens Slovak State Forest, Polish State Forest, Niedersachsen Forstamt, HedeDanmark og Vilmorin har levert frø fra henholdsvis Slovakia, Polen, Tyskland, Danmark og Frankrike. Skogfrøverket har levert frø fra både frøplantasjer og gode bestand i Sør-Norge.

Vekststart og vekstslutt

Neste vår (2018) når plantene har etablert seg godt og er blitt toårige, blir alle undersøkt for når (dato) de skyter nye topp- og sideknopper. Samme høst undersøkes plantene om de er avmodnet og innvintret, altså klare for den kommende vinteren. Eventuelle høstskudd vil også bli registrert og er et klart tegn på at plantene er i «utakt» med vårt klima. Alt dette for å unngå plantepartier som starter skuddskyting for tidlig om våren og pådrar seg skader av vårfrøst. Plantepartier som ikke avslutter veksten tidlig nok kan få skader av både høst- og vinterfrøst.

Høydevekst, planteavgang og skader som måtte oppstå, blant annet vinterskader, vil også bli registrert. Derfor er det viktig å få oversikt over alle disse forholdene før det blir plantet ut større skogsarealer på Vestlandet med plantematerialer vi har mindre kunnskap om.

Det har vært vanskelig å fremskaffe ønsket frø fra europeiske bestand og plantasjer. Såingen ble imidlertid utsatt for å få med den gode norske frøhøsten 2015, spesielt var det ønskelig å ha Årøy frøplantasje i Sogn med i undersøkelsen. Testingen er et samarbeid mellom NIBIO-Fana med Hans Nyeggen som drivkraft og Skogfrøverket på Hamar.

Planter på rad og rekke, kortidsforsøk med 52 frøpartier på Fanaflaten hos NIBIO.

Foto: Jan-Ole Skage, Skogfrøverket

Ettårig plante av proveniens Andreasberg, Harz i Tyskland.

Foto: Jan-Ole Skage, Skogfrøverket

Sein skuddskyting, ettårig plante av proveniens Walsrode, Oberharz i Tyskland.

Foto: Jan-Ole Skage, Skogfrøverket

Tidlig skuddskyting, ettårig plante av proveniens Årøy frøplantasje i Sogn.

Foto: Jan-Ole Skage, Skogfrøverket